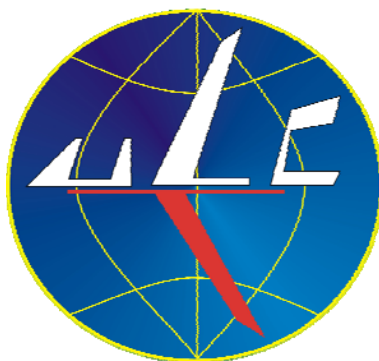

Urząd Lotnictwa Cywilnego

Linie lotnicze świata w 2009 roku

Opracowanie:

Jerzy Liwiński

**Ośrodek Informacji Naukowej,
Technicznej i Ekonomicznej**

Lotnictwo komunikacyjne to najnowocześniejsza i najszybciej rozwijająca się dziedzina transportu, ale wymaga dużych nakładów kapitałowych i wysoko wykwalifikowanego personelu. Bezpieczeństwo lotów, które jest głównym warunkiem dalszego jego rozwoju, wymaga stałej modernizacji floty oraz rozbudowy naziemnych systemów nawigacyjnych i wyposażenia lotnisk. Na świecie działalność przewozową wykonuje półtora tysiąca linii lotniczych, z tego około tysiąca realizuje loty w ruchu rozkładowym. Szacuje się, że w każdej chwili w powietrzu znajduje się 10-15 tys. samolotów komunikacyjnych.

Największą organizacją zrzeszającą linie lotnicze jest powstała w 1945 r. IATA (International Air Transport Association). Ma swoją siedzibę w Montrealu i Genewie, zrzesza 230 największych przewoźników, realizujących 93% globalnych przewozów. Jej nadrzędnym celem jest rozwijanie transportu lotniczego na świecie, zgodnie z zasadami bezpieczeństwa i ekonomii, w tym ustalanie wzajemnych rozliczeń finansowych, wymiana danych technicznych, itp. Organizacja ta jest też ogólnosiwiatowym regulatorem zasad transportu towarów niebezpiecznych, poprzez wydawanie kolejnych edycji podręcznika *IATA Dangerous Goods Regulations Manual*, który jest w tym zakresie podstawową wykładnią prawno-eksploatacyjną.

Raport roczny ICAO 2009

Z raportu rocznego Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego ICAO (International Civil Aviation Organization) opublikowanego w dokumencie *Annual Report of the Council 2009* wynika, że w 2009 roku w 190 państwach członkowskich, w lotach rozkładowych, przewieziono 2277 mln pasażerów (praca przewozowa 4244 mld pasażerokm / pkm) oraz 37,8 mln ton ładunków (praca przewozowa 140,6 mld tonokm / tkm), a także około 1,0 mln ton poczty (4,4 mld tkm). Łączna praca przewozowa (uwzględniająca wagę pasażerów i ich bagażu oraz tonaż cargo i poczty) wyniosła 531,3 mld tkm, w czym poszczególne regiony świata miały następujące udziały: Ameryka Płn. – 30,0%, Azja / Pacyfik – 29,5%, Europa – 27,0%, Bliski Wschód – 7,4%, Ameryka Płd. / Karaiby – 4,0% i Afryka – 2,1%.

Samoloty pasażerskie i towarowe wykonały 25,8 mln rejsów rozkładowych pokonując trasę 33,7 mld km. Średnia długość rejsu wynosiła 1302 km, a najdłuższymi charakteryzowały się regiony Bliskiego Wschodu – 2178 km, Afryki – 1523 km i Azji i wysp Pacyfiku – 1408 km. Średnia trasa wykonywana w Europie liczyła 1247 km, w Ameryce Płn. – 1254 km, a w Ameryce Płd. / Karaibach – 1023 km.

Wskaźnik wykorzystania miejsc pasażerskich *load factor* wyniósł 76%. Najwyższe wartości uzyskali przewoźnicy z Ameryki Płn. – 81%, Europy – 76% i Azji – 74%, a najniższe z Afryki – 66% i Ameryki Płd. – 68%. W przewozach ładunków wskaźnik *load factor* był na poziomie 62%.

W 2009 roku, w stosunku do poprzedniego, liczba pasażerów zmniejszyła się o 0,7%, a ładunków o 7,0%, natomiast wykonana praca przewozowa zmalała odpowiednio o 1,9% i 10,4%. W przedziale czasowym ostatnich dziesięciu lat liczba pasażerów zwiększyła się z 1672 mln (w 2000 r.) do 2277 mln (36%), tonaż ładunków z 30,4 mln ton do 37,8 mln ton (24%).

Oprócz rejsów rozkładowych realizowane były też loty w ruchu nieregularnym (czarterowym), z których skorzystało około 120 mln ludzi. Realizacja lotów nieregularnych nie jest przedmiotem szczegółowych statystyk, prowadzonych przez ICAO.

Pod względem dynamiki przewozów 2009 rok składał się z dwóch etapów: spadku ruchu w trzech pierwszych kwartałach i wzrostu w ostatnim kwartale. W ruchu pasażerskim od stycznia do sierpnia 2009 r., w stosunku do takiego samego okresu roku poprzedniego, spadek był na poziomie od 10% do 1%, ale już od września rozpoczęły się wzrosty, które w grudniu osiągnęły najwyższą wartość 5%. Osiągnięty w czwartym kwartale wzrost liczby odprawionych pasażerów tylko częściowo zrównoważył spadki ruchu z pierwszej połowy roku. Najostrzejsze spadki dotyczyły jednak przewozów towarowych i wynikały głównie ze spowolnienia światowej gospodarki oraz faktu, że przy wysokich cenach paliwa przewozy drogą lotniczą są mniej konkurencyjne.

Rozkładowe przewozy międzynarodowe

W 2009 r. w lotach rozkładowych, w ruchu międzynarodowym, przewieziono 872 mln pasażerów (praca przewozowa 2596 mld pkm) oraz 22,9 mln ton ładunków (117 mld tkm).

Samoloty pasażerskie i towarowe wykonały 8,1 mln zagranicznych rejsów rozkładowych, przemierzając trasę o długości 17,3 mld km. Średnia długość rejsu wynosiła 2134 km, a najdłuższymi charakteryzowały się regiony Azji i wysp Pacyfiku – 3382 km, Ameryki Płn. – 2948 km i Bliskiego Wschodu – 2853 km.

Przewóz 872 mln pasażerów w ruchu międzynarodowym stanowi 38% łącznych przewozów (krajowych i międzynarodowych), a w poszczególnych regionach udział ten wynosił: Ameryka Płn. – 14%, Europa – 68%, Azja/Pacyfik – 26%, Ameryka Płd. – 27%, Afryka – 64% i Bliski Wschód – 76%, Udział przewozów międzynarodowych ma tendencję corocznego wzrostu, co jest wynikiem postępującej globalizacji. Pięć lat temu przewozy w ruchu międzynarodowym stanowiły 34% ruchu, dziesięć lat temu – 30%, a w latach 70-tych ubiegłego wieku były na poziomie 20%.

Wskaźnik wykorzystania miejsc *load factor* w międzynarodowych lotach pasażerskich wynosił 75%, a w towarowych – 63%. W przewozach pasażerskich najwyższe wartości osiągnęli przewoźnicy z Ameryki Płn. – 79% i Europy – 77%, a w towarowych z Europy – 66% i Azji – 65%.

Wyniki przewozowe linii lotniczych w 2009 r.

Roczne statystyki opublikowały też organizacje zrzeszające linie lotnicze. Dotyczą one wyników uzyskanych w ruchu regularnym i nieregularnym. Ponieważ są one bardzo zróżnicowane (od tysięcy do milionów pasażerów) to do różnego rodzaju analiz i statystyk przyjmuje się wyniki uzyskane przez 200 największych przewoźników. Generują oni ponad 95% światowego ruchu, co pozwala ich uznać jako reprezentatywnych dla całego lotnictwa komunikacyjnego.

W 2009 roku w lotach regularnych i nieregularnych przewieziono łącznie około 2380 mln pasażerów. Największy udział miały w nich tradycyjne linie lotnicze, które realizują loty rozkładowe. Przewiozły one łącznie 1580 mln pasażerów (udział w przewozach światowych

66%), a wskaźnik wykorzystania miejsc wyniósł 77%. Najwięcej pasażerów przewiozły linie amerykańskie Delta Air Lines (161 mln) i American Airlines (85,7 mln) oraz Air France-KLM (71,4 mln), a osiągnięte wyniki przewyższają poziom przewozów realizowanych przez niektóre regiony świata.

Największy przewoźnik na świecie - Delta w 2009 r. dokonał fuzji z dużą amerykańską linią Northwest Airlines (6-miejsce). Obecnie posiada flotę składającą się z 730 samolotów, zatrudnia 81,1 tys. pracowników i przynosi rocznie około 30 mld dolarów przychodu. Delta i Northwest oferują pasażerom możliwość podróżowania do 390 miast w 67 krajach. Połączenie obydwu linii lotniczych wzmocniło ich pozycję na rynku i dało możliwość skutecznej konkurencji z przewoźnikami niskokosztowymi.

Tabela: Ranking linii lotniczych wg przewozów pasażerskich w 2009 r.

Ranking	Linia lotnicza	Kod linii ICAO	Pasażerowie		Praca przewozowa /mld pkm/
			Liczba /tys./	zmiana	
1	Delta Air Lines, USA	DAL	161 047	-6,2%	304,0
2	Southwest Airlines, USA	SWA	101 430	-0,6%	120,0
3	American Airlines, USA	AAL	85 719	-7,6%	196,9
4	Air France-KLM Group, Francja	AFR	71 394	-3,3%	202,4
5	China Southern Airlines, Chiny	CSN	66 279	13,8%	93,0
6	Ryanair, Irlandia	RZR	65 500	13,5%	72,0
7	United Airlines, USA	UAL	56 083	-11,2%	161,7
8	Lufthansa, Niemcy	LDH	55 589	-2,6%	122,9
9	US Airways, USA	AWE	51 016	-6,9%	93,2
10	Continental Airlines, USA	COA	45 573	-6,4%	128,5
11	easyJet, Wielka Brytania	EZY	45 164	3,4%	50,6
12	All Nippon Airways, Japonia	ANA	44 562	-5,6%	55,6
13	China Eastern Airlines, Chiny	CES	44 043	18,3%	60,9
14	Japan Airlines, Japonia	JAL	41 400	-22,0%	72,6
15	Air China, Chiny	CCA	39 841	16,3%	73,4
16	Qantas Airways, Australia	QFA	38 400	0%	99,2
17	SkyWest Airlines, USA	SKW	34 500	3,0%	28,1
18	British Airways, W. Brytania	BAW	31 825	-3,9%	110,8

19	Air Canada, Kanada	ACA	30 961	-6,0%	76,9
20	TAM Linhas Aereas, Brazylia	TAM	28 957	2,7%	42,4
21	GOL Transportes Aereos, Brazylia	GLO	28 385	10,6%	26,1
22	Air Berlin, Niemcy	BER	27 911	-2,3%	39,2
23	Emirates, ZEA	UAE	27 454	20,8%	126,3
24	THY Turkish Airlines, Turcja	THY	25 099	11,0%	40,1
25	Cathay Pacific, Chiny	CPA	24 558	-1,6%	89,4
26	AirTran Airways, USA	TRS	23 998	-2,5%	29,9
27	JetBlue Airways, USA	JBU	22 450	2,4%	41,8
28	Alitalia, Włochy	AZA	21 728	2,7%	29,3
29	Scandinavian Airlines	SAS	21 383	-15,7%	23,2
30	Korean Air, Korea Płd.	KAL	20 700	-6,4%	55,1
Europa:					
.....	Iberia Airlines, Hiszpania	IBE	20 500	-12,0%	49,5
.....	Swiss, Szwajcaria	SWR	13 784	2,4%	27,5
.....	Thomson Airways, W. Brytania	TOM	11 239	-8,1%	32,6
.....	Norwegian Air Shuttle, Norwegia	NAX	10 754	17,7%	10,6
.....	Aer Lingus, Irlandia	EIN	10 382	3,8%	15,8
.....	Austrian Airlines, Austria	AUA	9 945	-10,2%	16,8
.....	TUIfly, Niemcy	HLX	9500	-10,0%	17,0
.....	Air Europa, Hiszpania	AEA	8 981	-5,2%	16,2
.....	Aeroflot Russian Airlines, Rosja	AFL	8 755	-5,6%	25,9
.....	TAP Portugal, Portugalia	TAP	8 439	-3,4%	21,1
.....	Thomas Cook Airlines, W. Brytania	TCX	8 203	-1,4%	27,1
.....	Vueling Airlines, Hiszpania	VLG	8 199	39,3%	7,5
.....	WizzAir, Węgry	WZZ	7 800	33,0%	-
.....	Spanair, Hiszpania	JKK	7 600	-24,0%	8,0
.....	Finnair Group, Finlandia	FIN	7 433	-10,1%	19,9
.....	Germanwings, Niemcy	GW	7 176	-5,9%	6,2
.....	Flybe, Wielka Brytania	BEE	6 708	-2,1%	3,3
.....	Monarch Airlines, W. Brytania	MON	6 122	-5,8%	15,7
.....	Aegean Airlines, Grecja	AEE	6 040	12,2%	4,6
.....	Virgin Atlantic Airways W.Brytania	VIR	5 692	-4,9%	40,8

.....	S7 Airlines, Rosja	SBI	5 634	-13,2%	13,1
.....	SunExpress, Turcja	SXS	5 593	32,3%	9,1
.....	CSA Czech Airlines, Czechy	CSA	5 460	-2,8%	7,5
.....	Transavia Airlines, Holandia	TRA	5 232	-5,4%	10,3
.....	Transaero, Rosja	TSO	5 026	3,6%	18,7
.....	Polskie Linie Lotnicze LOT	LOT	4 102	3,0%	6,9

Źródło: ATW, Airline Bussines, statystyki linii lotniczych

Linie niskokosztowe przewiozły 530 mln pasażerów (udział 22%), przy średnim wykorzystaniu miejsc *load factor* 81%. Największą liczbę pasażerów przewiozły: amerykańskie Southwest Airlines (101,4 mln), irlandzkie Ryanair (65,5 mln) i brytyjskie easyJet (45,1 mln). Linie niskokosztowe, jako jedyne, nie odnotowały spadku liczby przewiezionych pasażerów, osiągając dynamikę rocznego wzrostu – 6,2%.

Linie lotnicze specjalizujące się w przewozach cargo przewiozły 37,8 mln ton ładunków, wykonując pracę przewozową 140,6 mld tkm. Największą pracę wykonały linie: FedEx Express (14,1 mld tkm), Air France-KLM i UPS United Parcel Service.

Tabela: Ranking linii lotniczych wg pracy przewozowej cargo w 2009 r.

Ranking	Linia lotnicza	Kod linii ICAO	Praca przewozowa	
			Liczba (mln tkm)	Zmiana roczna
1	FedEx Express, USA	FDX	14140	-8,6%
2	Air France-KLM, Francja	AFR	11155	2,9%
3	United Parcel Service, USA	UPS	9428	-5,9%
4	Korean Air, Korea	KAL	8427	-6,4%
5	Cathay Pacyfic, Chiny	CPA	8256	-6,6%
6	Lufthansa Group, Niemcy	LDH	7425	-10,4%
7	Singapore Airlines Cargo, Singapur	SQC	6659	-8,8%
8	China Airlines, Chiny	CAL	4959	-7,9%
9	Cargolux Airlines, Luxemburg	CLX	4800	-11,3%
10	British Airways Group, W. Brytania	BAW	4537	-2,2%
11	EVA Air, Chiny-Taiwan	EVA	3630	-10,9%

12	Air China, Chiny	CCA	3496	-0,5%
13	Atlas Air, USA	GTI	3477	-25,3%
14	Japan Airlines Group, Japonia	JAL	3384	-13,9%
15	Delta Air Lines, USA	DAL	3212	-20,1%
16	Asiana Airlines, Korea	AAR	3116	-4,6%
17	LAN Airlines, Chile	LAN	2623	-9,7%
18	China Eastern Airlines, USA	CES	2474	2,2%
19	American Airlines, USA	AAL	2418	-17,4%
20	United Airlines, USA	UAL	2341	-16,6%
.....	Polskie Linie Lotnicze LOT	LOT	56	-29,7%

Źródło: ATW, Airline Bussines, statystyki linii lotniczych

Regionalne linie lotnicze przewiozły 220 mln pasażerów (udział 9%), przy średnim wskaźniku *load factor* – 73%. Najwięcej przewiozły linie amerykańskie: SkyWest (34,5 mln), American Eagle (16,0 mln) i ExpressJet (13,5 mln).

Linie specjalizujące się w czarterach turystycznych przewiozły 60 mln pasażerów (udział 2,5%), przy wskaźniku *load factor* wynoszącym 90%. Najwięcej przewiozły brytyjskie linie Thomson Airways (11,2 mln) i niemieckie TUIfly (9,5 mln).

W liniach lotniczych na świecie w 2009 r. zatrudnionych było 1350 tys. personelu, z tego najwięcej u przewoźników tradycyjnych – 1110 tys. i niskokosztowych – 125 tys. Największą obsadę miały: Air France-KLM Group – 105 tys., Delta – 81 tys., American Airlines – 66,5 tys. i China Southwest Airlines – 50 tys. Prowadząc na szeroką skalę przedsięwzięcia mające ograniczyć koszty funkcjonowania, wielu przewoźników dokonało dalszych redukcji personelu lotniczego. Objęły one zwłaszcza linie amerykańskie: Delta, American Airlines, United i Continental oraz Air New Zealand i British Airways.

Analiza rynku transportu lotniczego wskazuje na stymulującą rolę przewoźników niskokosztowych. Na przestrzeni pięciu ostatnich lat ich udział wzrósł prawie dwukrotnie z 13% do 22%, a liczba pasażerów zwiększyła się odpowiednio z 278 mln do 530 mln. Było to efektem wysokiej dynamiki corocznego wzrostu, przekraczającej wyniki osiągane przez linie tradycyjne. W 2009 roku, przy spadku światowych przewozów, linie niskokosztowe jako

jedyne zanotowały wzrost, a spośród nich największą dynamikę miały: hiszpańskie Vueling – 39,2%, WizzAir – 32,2% i filipińskie Cebu Pacific Air – 31,5%.

Ranking regionów wg przewozów linii lotniczych w 2009 roku

Największe przewozy na świecie realizują linie lotnicze z **Ameryki Północnej**, z których usług skorzystało 780 mln pasażerów (32% światowych przewozów). Osiągnęły one najwyższy wskaźnik wykorzystania miejsc *load factor* wynoszący 81%. Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 1330 mld pkm, a ładunków 36 mld tkm. W amerykańskich liniach zatrudnionych jest 420 tys. personelu lotniczego. Największymi przewoźnikami są: Delta, Southwest i American Airlines oraz świadczące usługi przewozowe ładunków FedEx i UPS United Parcel Service.

Europejskie linie przewiozły 660 mln pasażerów (28% liczby światowej). Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 1200 mld pkm, a ładunków 34 mld tkm. Linie te przewiozły największą na świecie liczbę pasażerów w ruchu międzynarodowym (470 mln) i osiągnęły wysoki wskaźnik wykorzystania miejsc *load factor* – 76 %. W europejskich liniach zatrudnionych jest 360 tys. personelu lotniczego. Największymi liniami są: narodowi przewoźnicy Air France-KLM, Lufthansa i British Airways oraz niskokosztowe Ryanair i easyJet (przy rozdzieleniu operacji Air France i KLM największą europejską linią będzie Ryanair). Polski przewoźnik PLL LOT z wynikiem 4,1 mln pasażerów (6,9 mld pkm) zajmuje w światowym rankingu 117 miejsce i corocznie obniża swoją pozycję (2008 - 114 miejsce, 2007 – 104, 2004 – 99 i 2002 – 95).

Linie lotnicze regionu **Azji i wysp Pacyfiku** przewiozły 650 mln pasażerów (27% liczby światowej). Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 1150 mld pkm, a ładunków 51 mld tkm (36% liczby światowej). Dynamika rocznego wzrostu liczby przewiezionych pasażerów wyniosła 6%. Najwyższe roczne wzrosty osiągnęły linie lotnicze, m.in: indyjskie Kingfisher – 45% oraz chińskie Shenzhen Airlines – 27% i Hajnan Airlines – 21%. Największymi liniami tego regionu są: China Southern, All Nippon Airways, China Eastern i Japan Airlines oraz świadczące usługi przewozowe ładunków Korean Air. W liniach tego regionu zatrudnionych jest 353 tys. personelu lotniczego.

Linie lotnicze regionu **Ameryki Południowej i Karaibów** przewiozły 140 mln pasażerów (6% liczby światowej). Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 191 mld pkm, a ładunków 5 mld tkm. Największymi liniami są: brazylijskie TAM Linhas Aereas i GOL Transportes Aereos, meksykańskie Aeromexico i Mexicana oraz chilijski LAN Airlines. W liniach tego regionu zatrudnionych jest 77 tys. personelu lotniczego.

Linie lotnicze regionu **Bliskiego Wschodu** przewiozły 95 mln pasażerów (4% liczby światowej). Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 282 mld pkm, a ładunków 12 mld tkm. Dynamika rocznego wzrostu była najwyższa na świecie i wyniosła w: liczbie przewiezionych pasażerów – 9,1% i wykonanej pracy przewozowej: pasażerów – 13,6% i ładunków – 10,9%. Wzrost ogólnych przewozów na rynku arabskim jest konsekwencją atrakcyjności regionu, zamożności mieszkańców i uwarunkowań religijnych związanych z odwiedzaniem przez nich miejsc świętych. Największymi liniami tego regionu są: Emirates z Emiratów Arabskich, Qatar Airways i Saudi Arabian Airlines. Dynamicznie rozwijającymi się przewoźnikami tego regionu są Emirates, Etihad Airways i Qatar Airways. Przewoźnicy ci mają największe portfele zamówień na nowe samoloty Airbusa i Boeinga. Emirates dysponujący obecnie flotą 148 samolotów, złożył zamówienia na 170 szt. (80 A380, 70 A350 i 21 Boeing 777), Qatar użytkujący 80 maszyn zamówił 145 szt., a Etihad Airways przy flocie składającej się z 54 szt. zamówił dalszych 105 szt. W arabskich liniach lotniczych zatrudnionych jest 68 tys. personelu.

Najmniejsze przewozy na świecie realizują linie lotnicze **Afryki**. W 2009 r. z ich usług skorzystało jedynie 50 mln pasażerów (2% światowej liczby). Wykonana praca przewozowa pasażerów wyniosła 98 mld pkm, a ładunków 2 mld tkm. Największymi przewoźnikiem tego regionu są zajmujące w światowym rankingu 55 miejsce South African Airways z RPA (6,7 mln pasażerów). W liniach afrykańskich zatrudnionych jest 40 tys. personelu.

Wyniki finansowe linii lotniczych

Spadek ruchu pasażerskiego i towarowego w 2009 r. przełożył się na finanse linii lotniczych. Według wstępnych szacunków wartość przychodów wyniosła ogółem 510 mld dolarów i były one aż o 62 mld mniejsze niż w roku poprzednim (572,4 mld dolarów) i o 37 mld mniejsze niż w 2008 r. (546,6 mld dolarów). Bezpośrednie porównanie uzyskanych wyników finansowych ma jednak ograniczone wartości poznawcze, gdyż wpływ na nie miały zarówno

dynamiczne zmiany relacji kursowych dolara do innych walut jak i wielkości dopłat paliwowych do biletów lotniczych, przy zmieniających się cenach ropy.

Najważniejszym źródłem przychodów linii lotniczych były przewozy pasażerów (około 80% wartości), ładunków (około 11%), a także inne rodzaje działalności np. obsługa techniczna, usługi naziemne i catering na rzecz innych operatorów, wynajem samolotów, itp. (około 9% wartości). Największe przychody zostały wygenerowane przez przewoźników: tradycyjnych (405 mld dolarów), niskokosztowych (46 mld) i cargo (33 mld). Przewoźnicy realizujący połączenia regionalne osiągnęli przychody w wysokości 13 mld dolarów, a czartery turystyczne - 11 mld. Największe przychody osiągnęły linie lotnicze: Lufthansa Group – 31,0 mld dolarów, Air France-KLM Group – 29,7 mld USD, Delta – 28,1 mld i FedEx – 21,5 mld. Polski przewoźnik PLL LOT z przychodem wynoszącym 872 mln dolarów zajmuje w światowym rankingu 99 miejsce.

Mimo znacznych przychodów wiele linii osiągnęło straty, a tylko nieliczne odnotowały zyski. Na osiągnięcie niekorzystnych wyników zasadniczy wpływ miał obserwowany na świecie kryzys gospodarczy, skutkujący mniejszym zapotrzebowaniem na przewozy lotnicze. Ogółem w 2009 r. przewoźnicy ze swojej działalności osiągnęli 7,9 mld dolarów straty netto (w 2008 strata wyniosła 33,2 mld dolarów, a w 2007 r. był zysk 22,2 mld dolarów). Największych strat netto doznały linie lotnicze: Japan Airline Corp. – 2558 mln dolarów, Air France-KLM – 2203 mln, Delta Air Lines – 1237 mln i Air India – 1193 mln, natomiast największe zyski netto osiągały linie: Emirates – 963 mln dolarów, Air China – 704 mln, Cathay Pacific – 627 mln, GOL Linhas Aereas – 514 mln, Ryanair – 410 mln i Turkish Airlines – 370 mln.

Z podstawowej działalności operacyjnej największe straty odnotowały linie: Air France-KLM – 1816 mln dolarów, Japan Airline Corp. – 1742 mln i Air India – 1193 mln, a największe zyski osiągnęły: Emirates – 971 mln dolarów, Air China – 807 mln, FedEx – 715 mln, Cathay Pacific – 577 mln i Ryanair – 410 mln. Polski przewoźnik PLL LOT odnotował stratę operacyjną w wysokości 335,3 mln zł (2008 r. – strata 231,9 mln zł.). Wynik finansowy netto też był ujemny i wyniósł 168,1 mln zł (2008 r. – strata 732,7 mln zł).

Ranking najlepszych linii lotniczych wg. Skytrax

Znana i renomowana brytyjska firma konsultingowa Skytrax opublikowała wyniki rankingu najlepszych linii lotniczych edycji 2009/2010. W specjalnych ankietach wzięło udział 18 mln pasażerów z ponad 100 narodowości, a przedmiotem oceny było 200 przewoźników. Pasażerowie oceniali poziom zadowolenia z oferowanego przez nich standardu produktów i usług, biorąc pod uwagę 38 różnych kryteriów. Oceniali oni całą podróż od momentu rezerwacji biletów, poprzez niektóre specyficzne usługi (np. wcześniejsze zaproszenie na pokład samolotu rodzin z małymi dziećmi), aż do przylotu na miejsce przeznaczenia, z uwzględnieniem czasu oczekiwania na bagaż. Na pokładach samolotów oceniano przebieg lotu, wygodę foteli w poszczególnych klasach, pracę personelu, catering, ofertę pokładowego sklepu wolnocłowego, a także jakość pisma pokładowego i stan toalet. Sondaże prowadzone są od 1999 r., a ze względu na przejrzystość procesu oceny oraz stosowanie zasad pełnej niezależności, stają się one opiniotwórczymi i stanowią cenne źródło informacji.

W 2009 roku wśród 10 najlepszych linii lotniczych było siedem azjatyckich i trzy z Bliskiego Wschodu. Najwyżej oceniony został narodowy przewoźnik Korei Południowej Asiana Airlines, a kolejne miejsca zajęły: Singapore Airlines, Qatar Airways, Cathay Pacific, Air New Zealand, Etihad Airways, Emirates, Thai Airways i Malaysia Airlines. Niskokosztową linią roku została Air Asia, regionalną – Dragonair, a czarterową – Thomson Airways. Wiodącym sojuszem lotniczym został Oneworld (lider British Airways), który zdetronizował Star Alliance (lider Lufthansa).

Wybrano też najlepsze linie lotnicze w poszczególnych regionach świata. W Europie najlepszą okazała się Lufthansa, a w jej regionach najwyżej ocenione zostały: w Europie Północnej – Finnair, Południowej – Turkish Airlines i Środkowo-Wschodniej – węgierski Malev. W Azji najwyżej oceniona została Asiana Airlines, a w jej regionach: Azji Południowo-Wschodniej - Singapore Airlines, Centralnej / Indiach - Kingfisher Airlines, Chinach - Hainan Airlines i Australii/Pacyfiku - Air New Zealand. W Ameryce Północnej najlepszymi liniami zostały Air Canada, w Ameryce Południowej – LAN Airlines, Środkowej – salvadorskie TACA Airlines, w Afryce – południowoafrykańskie South African Airways, a na Bliskim Wschodzie – Qatar Airways. Przewoźnik z Kataru znalazł się też na pozycji lidera w kategoriach: „najlepsza klasa biznes”, „catering na pokładzie” oraz „obsługa pasażerów od rejestracji do dostarczenia bagażu”. Za najwygodniejsze fotele w klasach:

biznes wyróżnione zostały linie Singapore Airlines, w pierwszej – bliskowschodni przewoźnik Etihad Airlines, a w ekonomicznej – indyjskie linie regionalne Kingfisher.

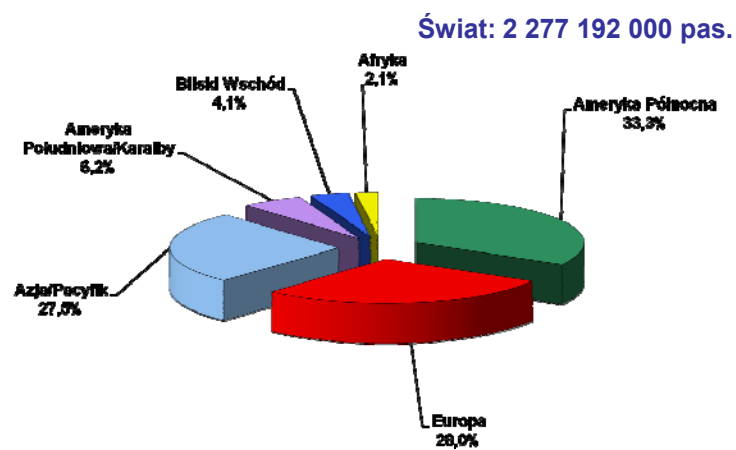
Największe linie lotnicze na polskim rynku

Na polskim rynku trwa rywalizacja trzech przewoźników: PLL LOT, węgierskiego WizzAir i irlandzkiego Ryanaira. W 2009 roku samoloty PLL LOT przewiozły łącznie 4,1 mln pasażerów, natomiast na trasach do/z Polski z usług WizzAir skorzystało 3,6 mln, a Ryanaira 3,2 mln. Uwzględniając jednak fakt, że 20% pasażerów PLL LOTu przewiozła regionalna linia lotnicza EuroLOT (posiada osobny certyfikat przewoźnika AOC) to okazuje się, że liderem na polskim rynku jest WizzAir.

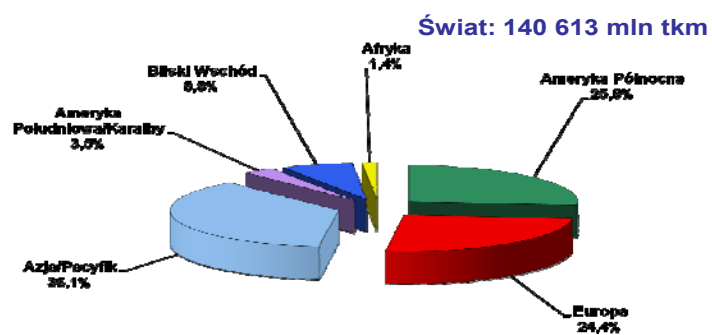
Wizz Air jest największą niskokosztową linią lotniczą Europy Środkowo-Wschodniej, która rozpoczęła działalność w Katowicach w maju 2004 r. Aktualnie w ofercie przewoźnika znajdują się loty na 150 trasach do 21 europejskich państw, w tym 80 tras do naszego kraju. Przewoźnik prowadzi działalność z 12 baz operacyjnych zlokalizowanych w: Polsce (Katowice, Warszawa, Gdańsk, Poznań i Wrocław), Bułgarii, Rumunii, Czechach, na Węgrzech i Ukrainie. Flotę WizzAira stanowią 32 Airbusy A320, z tego 14 maszyn ulokowanych jest w polskich bazach (stan lipiec 2010). Flota ta jest jedną z najmłodszych na świecie, a jej średni wiek wynosi 3 lata. Do 2014 liczba maszyn ma się zwiększyć do 82 szt. W ciągu sześciu lat działalności z usług przewoźnika skorzystało 25 milionów osób. Wizz Air corocznie rozwija swoją działalność przewozową, otwierając tylko w 2009 roku ponad 40 nowych połączeń. Plany na bieżący rok przewidują 25% dynamikę wzrostu i przewóz 9,5 mln pasażerów, z tego 4,3 mln na trasach do/z Polski (wzrost ma wynieść 20%).

Zdaniem respondentów biorących udział w plebiscycie internetowym na najlepszego przewoźnika operującego na polskim rynku, w poszczególnych kategoriach, liderami zostali: najlepsza linia niskokosztowa – WizzAir, linia tradycyjna – PLL LOT, biznesowa – Swiss i czarterowa – LOT Charters. Drugie i trzecie miejsca zajęły: w kategorii linii niskokosztowych – Germanwings i easyJet, linii tradycyjnych – Lufthansa i Air Berlin, biznesowych – Lufthansa i PLL LOT i czarterowych – Air Italy Polska i Sun Express. Plebiscyt ten jest organizowany przez portal internetowy pasazer.com przy współudziale Portu Lotniczego Kraków-Balice. Była to już jego szósta edycja, a pasażerowie oceniali przewoźników pod względem poziomu świadczonych przez nich usług.

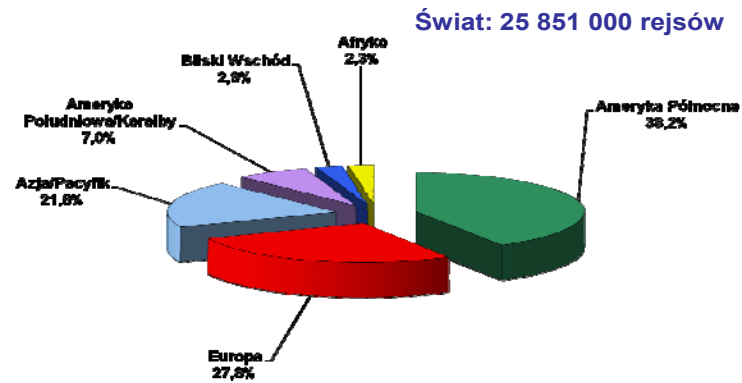
Udział regionów świata w przewozach pasażerów w ruchu rozkładowym w 2009 r.

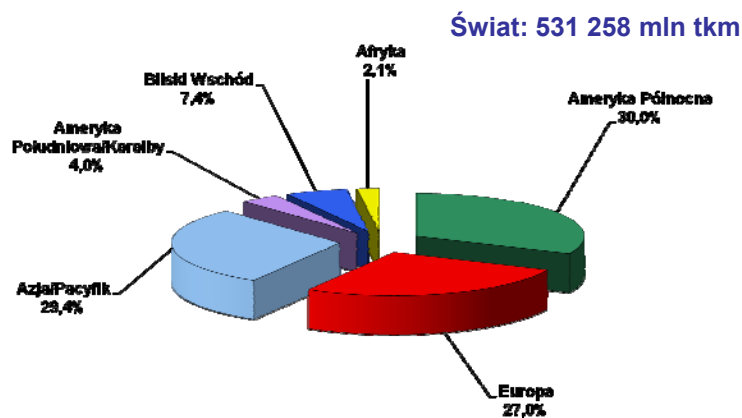
Udział regionów świata w pracy przewozowej cargo (tkm) w 2009 r.

Udział regionów świata w rozkładowych rejsach samolotów w 2009 r.

Udział regionów świata w łącznej pracy przewozowej związanej z transportem pasażerów i ich bagażu oraz cargo i poczty (tkm), wykonanej w lotach rozkładowych w 2009 r.

Opracowanie:

Jerzy Liwiński – Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej ULC

*** W przypadku korzystania z powyższych informacji,
prosimy o podawanie źródła ich opracowania.**